

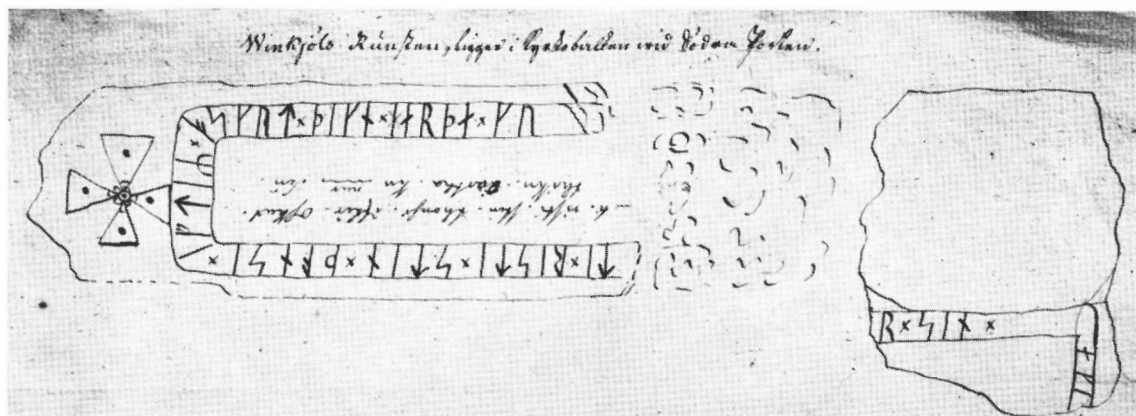

Fig. 107. Vg 74. Vinköls sn, skolgården. Efter teckning av Tham.

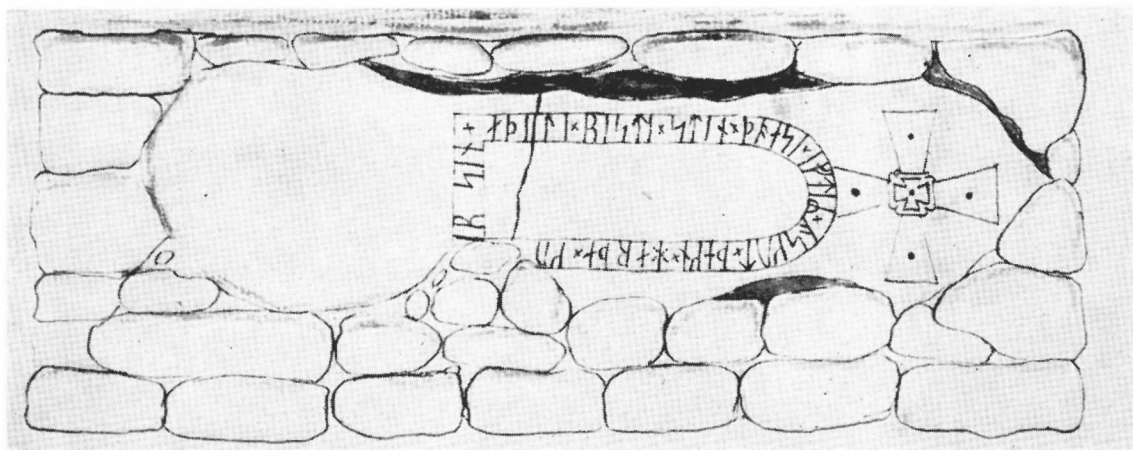

Fig. 108. Vg 74. Vinköls sn, skolgården. Efter teckning i Sjöborg, Svenske fornlämningar 1832.

Om namnet *Aguti* se Sö 219. Vore runan 3 i stället i, skulle namnet med hänsyn tagen till inskriftens ortografi i övrigt snarast vara **Agæti*, tidigare dock ej belagt.

Om *Asgotr* se E. Wessén, *Studier till Sveriges hedna mytologi och fornhistoria* (1924), s. 92 f., *Nordiska namnstudier* (1927), s. 82.

75. Västra Gerums sn, kyrkan.

Pl. 61.

Litteratur: B 960, L 1672, T 4. J. Peringskiöld, *Monumenta* 9, bl. 85; P. A. Säve, *Berättelse* 1863, s. 164 (ATA, tr. i ATS 3, 1873, s. 130); S. Lindqvist, *Den helige Eskils biskopsdöme* (ATS 22: 1, 1917), s. 61; N. Beckman i VFT 4: 1 (1920), s. 59; Fornminnesinventering 1923 (ATA); Handlingar 1929 i ATA; O. Sjögren, *Sverige* 4 (1933), s. 357; H. Wideen, *Väst-svenska vikingatidsstudier* (1955), s. 176 f.

Äldre avbildningar: Ulf Christofersson, bläckteckning 1687 (i KB F 1 7 a, bl. 17), träsnitt (i Peringskiölds *Monumenta* och B 960); Säve, bläckteckning (i a. a.); O. Erlandsson, blyertsteckning (VFA), träsnitt (i T 4).

Runstenen sitter inmurad i södra tornmuren till Västra Gerums kyrka, invid markytan. Såsom inskriftens lydelse utvisar, har stenen ursprungligen legat. Den företer en tidig typ av lagd sten.

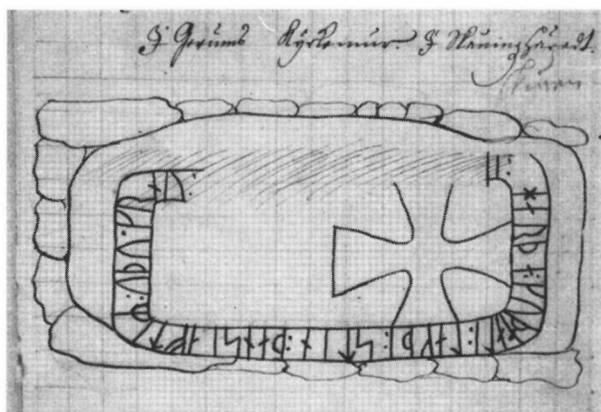

Fig. 109. Vg 75. Västra Gerums sn, kyrkan. Efter teckning av Christofersson.

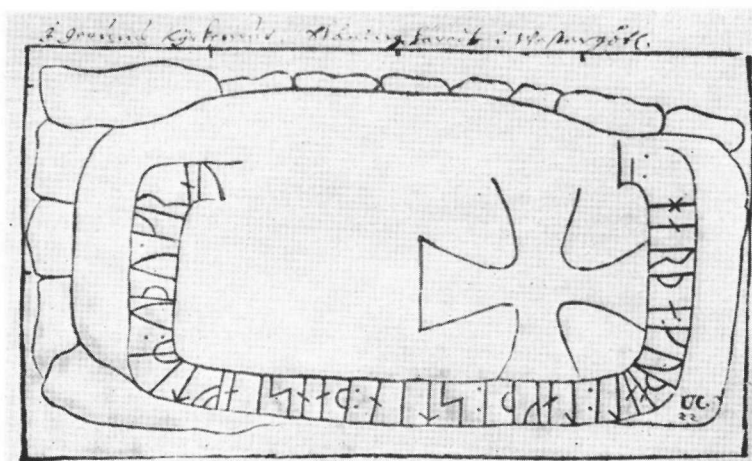

Fig. 110. Vg 75. Västra Gerums sn, kyrkan. Efter träsnitt i Peringskiölds Monumenta (B 960).

Svart granit med gråa inslag. Längd 2,28 m., bredd 1,05 m. Ristningsytan är jämn, men övre delen av inskriften är helt bortflagrad till 4–10 mm. djup. Stenen företer samma skador på Ulf Christoferssons bild. Läsningen börjar nertill till höger.

Inskrift:

· ali : lakpi : stin : pasi : uftir upu : kunu : s . . . u : harpa : kuþa

Alli (Ali) lagði sten þannsi æftir Öðu, konu s[ina] ... harða goða.

»Alle (Åle) lade denna sten efter Öda, sin hustru ... mycket god.»

Till läsningen: Före 1 **a** finns en grund fördjupning, som troligen är huggen, varför inskriften sannolikt har börjat med sk. 6 **k** är icke stungen. I 12 **n** är hst ovanför bst endast delvis bevarad i kanten av en flagring, som också har borttagit bst t.h. om hst. Av det följande sk synes även undre punkten i flagringens kant. I 15 **s** äro övre och nedre lederna skadade genom flagring. Undre delen av sk efter 16 **i** är tydlig, den övre spåras svagt i flagringen. 17 **u** är ej stungen, översta delen är något oklar. 22 **u** är öppen upptill och hst är krokig, runan är ej stungen. I 24 **u** har nedersta delen av bst gått förlorad i en flagring, som också tagit bort hst i

25 **k** nedanför bst. Vid lakunens början är 29 **s** säker ehuru skadad; vid dess slut före 30 **u** finnes spår av huggning, möjligen **n**. 36 **k** är ej stungen.

Bland tidigare läsningar har B 960 14 **an**, 17 **a** med ensidig bst, 26 **r**, 29 **s** saknas; Säve 24 **l**. Torins läsning är densamma som ovanstående.

Om **ali**, som motsvarar ett fsv. mansnamn *Alli* eller *Ali*, se Sm 19 och U 203. Om kvinnonamnet *Oða* se Sö 242.

Lakunen, 10–12–14 runor, kan tänkas utfyllt med »N.N.:s syster el. dotter».

Västra Gerums sn, kyrkan.

En gravsten med av J. G. Liljegren ifrågasatt runinskrift, L 1688, i »Gerums kyrkomur» anser K. Torin vara identisk med »En fyrkantig sandsten ... i Gerums södra kyrkomur i hörnet vid koret ett par alnar öfver marken», vilken bär en latinsk inskription »omöjlig att läsa» men känd genom en uppteckning 1749: »IHESV, FILI DEI MISERERE NOBIS».

Valle härad.

Häradet är beläget mellan Skara och Skövde och gränsar i V till Skånings och i Ö till Kåkinds härad. Östgränsen går uppe på Billingen i bergets längdriktning. I NV ligger Kinne härad, i NÖ Vadsbo härad och söderut Gudhems härad. Tillsammans med Kinne och Kåkinds härad utgjorde det under medeltiden Ökulls bo, d. v. s. hälften av Västergötlands nordöstra fjärding. Ensamt representerar Valle härad enligt stadgan om tingsböternas fördelning i ÄVgL $\frac{1}{24}$ av landskapet.

5 runinskrifter äro kända från Valle härad. Dessa fördela sig på följande 5 av häradets 10 socknar: Bolum, Eggby, Norra Lundby, Stenåm, Varnhem (Skarke). Antalet runinskrifter här är litet, liksom över huvud i Ökulls bo. Vi befinna oss i utkanten av det egentliga runstensområdet.

Av de 5 inskrifterna är en (Vg 79) anbragt på en liggande gravhäll. De 4 övriga (Vg 76–78, 199) ha funnits på resta stenar. 4 inskrifter äro bevarade (Vg 76, 77, 79, 199), medan en förkommit (Vg 78). Ingen av stenarna befinner sig numera på ursprunglig plats. Av de 4 bevarade inskrifterna äro 2 (Vg 77, 79) fullständiga. En sten (Vg 76) saknar nu nederdelen med åtskilliga runor; med hjälp av en äldre, bevarad teckning kan inskriften dock kompletteras. På Vg 199 är toppstycket borta. Den försvunna runstenen Vg 78 har varit oskadad.

På 1670-talet voro 2 runstenar (Vg 77, 78) kända. 1687 avtecknades en tredje, nämligen Vg 76. Alla dessa tre äro avbildade i *Bautil* (1750) och registrerade i J. G. Liljegren, *Runurkunder* (1833). År 1884 påträffades Vg 79. Det sista nyfyndet (Vg 199) gjordes 1956.

76. Bolums sn, Backgården (Korstorp).

Pl. 62.

Litteratur: B 946, L 1352, T 68. Ulf Christofersson 1687 i KB F 1 7 a, bl. 22; J. Peringskiöld, Monumenta 9, bl. 43; C. G. G. Hilfeling, Resa 1791, s. 3 (red. av P. Tham i KB F m 57: 1); Th. Ljunggren, Brev $^{30/10}$ 1792 t. P. Tham (ATA, tr. i VHAA:s Månadsblad 1879, s. 26 f.), Beskrifning öfver Häggums förs. 1794 (KB M 98: 2, s. 29, 35; sistn. ställe avtryckt i H. Schiller, Gode herrar och svenske män, 1933, s. 70 f.), Anteckning i J. G. Liljegren, Saml. Msc:t Runir fol., nr 26 (ATA); P. E. Lindskog, En kort beskrifning om Skara stift 2 (1813), s. 171; J. G. Liljegren, Runlära (1832), s. 129; K. Torin, Register 1875 (VFA); N. Beckman, Vägar och städer i medeltidens Västergötland (1916), s. 10, i VFT 4: 1 (1920), s. 64; O. v. Friesen, Anteckningar 1919 (Anteckningsbok: »Undersökningar, anteckningar och infall i marken och skrifrummet», s. 29, i UUB), i Runorna (Nord. kultur 6, 1933), s. 230; Handlingar 1920, 1924, 1926 (flyttningsrapport), 1934, 1936 i ATA; Fornminnesinventering 1926 (ATA); A. Blomberg, Broddetorps pastorat (1929), s. 70 f.; O. Sjögren, Sverige 4 (1933), s. 351; K. E. Sahlström i VFT 4: 9 (1935), s. 16; E. Wessén, Svensk språkhistoria 3 (1956), s. 19.

Äldre avbildningar: Christofersson, bläckteckning (i a. a.), träsnitt (i Peringskiölds Monumenta och B 946); Ljunggren, bläckteckning (i KB M 98: 2, s. 30); bläckteckning, osign. och odat. (i Liljegrens a. Saml.); Tham, bläckteckning (i Hilfeling a. a.); S. Welin, 2 tuschteckningar (VFA), träsnitt (i T 68).

Runstenen står sedan 1926 rest på Billingens lägre parti, nedanför det s. k. Råberget, vid vägen Bolum–Häggum, ungefär 300 m. SV om $\frac{1}{4}$ mtl Backgården (f. d. Korsbacken). Tidigare har stenen legat i ett förstört röse 20 m. österut.

Källskrifterna ha något varierande uppgifter om stenens plats: »Håfz skogh wed Korstorp» (Christofersson), »Vid Korsbacka» (Hilfeling), »mellan Bolum och hemmanet Korstorp i Broddetorps Församling, på en